

(המשך מעמוד 21)

שבם. סיפר הפליט, המתגורר בראשידיה, ברחנו כי הגיעו אלינו הידיעה על מה שקרה בדירי-אסין. אנשים משם באו אלינו לכפר וסיפרו שהיהודים שחטו את רוב הכפר. זה הפחיד אותנו מאוד. היום אני יודע שזה היה נכון, שהאירגון של ראש הממשלה שלכם, בגין, רצח שם 200 איש בלי סיבה.

אחרי שיצאנו מהכפר באו אלינו יהודים מההגנה ואמרו, שאנחנו יכולים לחזור ל-כפר ושהם לא יעשו לנו כלום. אבל המשיכו להגיע אלינו שמועות, שהיהודים הורגים ערבים בכל מיני מקומות, ולכן פחדנו לחזור. אחרי שנגמרה המלחמה רצינו לחזור, אבל לא נתנו לנו. לכן אנחנו פליטים.

„זרעתם פחד בקרבנו!“

הסבר לכריחה ב'48' וזה בפי כל המבוגרים במחנה. כולם מדגישים שפחדו שמה שקרה בדירי-אסין יחזור על עצמו גם במקומותיהם. „שמעתי שהציגונים אומרים שברחנו מפני שמדינות-ערב קראו לנו ברדיו לעזוב את הכפרים, עד שצבא-ותיהם יחסלו את את כל היהודים“, סיפר

איתנו בשלום. אבל קראנו בעיתונים ושי-מענו ברדיו ומכל מיני אנשים, שהיהודים טובחים בערבים. לכן לא סמכנו על מה שהבטיח ד"ר נתן וברחנו. אחרי המלחמה רצינו לחזור, אבל היהודים לא נתנו לנו להיכנס. מאז אני פליט. בראשידיה אני נמצא כבר 33 שנים.

„באום אל-פארג' היה לי בית גדול עם הרבה חדרים. עשרה דונם אדמה, עצים ופרות. שמעתי שכל הכפר נהרס ושנשאר ממנו רק המיסגד. מאז שברחתי אני חולם לחזור לשם. זה הדבר היחיד שחשוב לי בחיים. כי שם זה הבית שלי. המישפחה שלי גרה שם דורות על דורות. במשך מאות בשנים. חוץ מזה שום דבר לא חשוב לי. יעשו לי מה שיעשו, אני לעולם לא אשכח את אדמתי.

„כאן בראשידיה אני חי בחורבה. יש לי שישה בנים ובת אחת. הם כולם נשואים וגרים כאן לידי. עבדתי בכל עבודה שרק הזדמנה לי, כדי לפרנס ולגדל אותם ככבוד. במלחמה הזאת נהרג הבן שלי סאלח עיסה מוסא, שהיה בן 19. הוא התחתן רק לפני שלושה חודשים. הוא מת מפצצה שפגעה במיקלט ליד הבית שלנו. שבו הוא היה. מהפצצות נהרס כל הבית של הבן שלי מוחמד, שהוא בן 26. יש לו חמישה ילדים. הצבא הישראלי לקח אותו למעצר. גם חצי מהבית שלי נהרס במלחמה. את

אש"ף. לדברי הגירסה הישראלית הוכרחו הגברים והנערים במקום להצטרף לשורות אש"ף, או שפוחו לעשות זאת תמורת בצע כסף.

האמת, כפי שהיא עולה מעדויות הפלר-טים, היא שונה לחלוטין. הם רואים בחיילי אש"ף גיבורים, המקריבים את חייהם מול אויב חזק ואימתני, כדי להשיב לבני עמם את זכויותיהם הלאומיות. ציור על אחד מקירות הבתים ההרוסים מבטא יותר מכל את רגשות הפלסטינים. נראה בו מטוס, המסומן במגן דוד, שתוקף ילד קטן הרוכב על אופניים.

באחת החורבות, שמחציתה הרוסה לגמרי ומחציתה נוסה ליסול, אנחנו פוגשים את מישפחתו של מוחמד אמין שחורר בן ה-67. פליט מהכפר עלמה-דיחניה שליד צפת. הוא הגבר היחיד בבית. כל בניו ובעליהן של בנותיו נתונים במעצר. בתו, חלדיה שחורר בת ה-25, נולדה בראשידיה. „פחד דתי מאוד מהחיילים הישראליים שהגיעו למחנה“, סיפרה הצעירה, „הייתי כל הזמן במיקלט. אני חושבת שהצבא הישראלי הוא צבא-כיבוש. אני דורשת שהישראלים ישחררו את האסירים, ואחר-כך שיאפשרו לעם הפלסטיני להקים מדינה עצמאית, שבה יגדיר את עצמו. אז נוכל לחיות בשלום. עכשיו, אחרי שראשידיה נכבשה, אנחנו

לפחד ממי?

חלדיה שחורר בת ה-25 מראשי-דיה, המחזיקה את אחיה, פחדה בתחילה מהחיילים הישראליים. אולם כיום היא פוחדת בעיקר מחיילי המיליציות והפלאנגות המשליטים טרור במקום.

לא מפחדים יותר מהחיילים הישראליים. הם מתייחסים אלינו יפה מאוד. אנחנו מפחדים מהחיילים של המייג'ור סעד חדאד ומהחיילים של בשרי ג'מיל. הם באים לכאן ומענים אנשים. הם שודדים מאיתנו את רכושנו ואונסים נשים בכל הסביבה. רק לפני כמה ימים חייל של חדאד היכה חושב ולקח את מכונתו.

„פנינו לקצין ישראלי וסיפרנו לו על מה שהאנשים האלה עושים לנו. ביקשנו ממנו שהצבא הישראלי יגן עלינו. הוא אמר: מה שאתם עשיתם להם בעבר, הם עושים לכם עכשיו. אני לא יודעת מה עשינו להם. כל חיינו ישבנו במחנה ולא פגענו באיש. אני חושבת שהם רוצים לחסל עכשיו חשבונות עם הפלסטינים, מהתקופה של מלחמת-האזרחים בלבנון. לכן אנחנו חיים בפחד כל הזמן.

„החלום שלי זה לחזור לכפר של הורי ולחיות שם עם היהודים בשלום. אף פעם לא הייתי שם, אבל ההורים שלי סיפרו לי על הבית שלנו מגיל קטן, וביכול - כל אחד רוצה לחיות בארצו. הארץ שלנו זאת פלסטין!

אני מפחדת!

ילדה בין ההריסות במחנה ראשי-דיה. היא פוחדת, כמו יתר הילדים במקום, מן החיילים הוריים שפלטו למחנה. הילדים עברו בראומה קשה בתקופת ההפצצות והקרבות שהתחוללו שם.

פליט קשיש, שלא רצה להזדהות, „זה אחד השקרים הגדולים של הציגונים! ברדיו ביקשו מאיתנו את ההיפך - שנישאר בכפרים. מדוע שנברח מפני הצבאות הער-ביים? הם לא נלחמו ביהודים בתוך הכפרים שלנו. אדם בורח רק כאשר הוא פוחד. אנחנו ברחנו כי אתם, היהודים, זרעתם את הפחד בקרבנו.“

עיסה חאג' מוסא בן ה-57, ואשתו כמילה, הם מכפר רואם אל-פארג', ששכן ליד נהריה. גם הם ברחו ב'48' וכיום הם מתגוררים בראשידיה. „אני מכיר את נהריה טוב“, סיפר חאג' מוסא, „עבדתי שם כפועל בגין והייתי חבר-הסתדרות. עבדתי אצל הקבלנים כספי ורובק'ה רובין, ששם אשתו לאה. הם היו חברים טובים שלי. אני זוכר גם את ד"ר נתן, יהודי מגרמניה שעבד בבית-החולים בנהריה. הוא היה אדם טוב מאוד.“

„אחרי מה שקרה בדירי-אסין ובמקומות אחרים, ד"ר נתן כתב מיכתב לכפר שלנו, ואמר שאם יבוא הצבא הערבי לנהריה, היהודים רוצים לחיות איתנו בשלום, ושגם אם יבוא הצבא היהודי הם מבטיחים לחיות

„אנחנו רוצים לחיות בשלום עם היהודים. מדוע הם לא מוכנים לכך? אתם כל הזמן מספרים דברים רעים על הפדאיון. אני רוצה לשאול: האם הפדאיון עשה בישראל מה שאתם עשיתם כאן? אתם מדברים על אחרים ואינכם רואים את מה שאתם בעצ-מכם עושים. הפדאיון הם לא מחבלים. הם הקומנדו שלנו. שגלחמים למען השחרור שלנו. מדוע אינכם מסוגלים להבין את זה? „הרסתם את כל המחנה שלנו. איך נקדם את פני החורף במצב הזה? אף אחד לא דואג לנו ולא מתעניין מה קורה לנו כאן. מדוע אתם שונאים אותנו כל-כך?“

התעלמות

מהפליטים

ס יפורי האימה על מעלליהם של חיילי המיליציות והפלאנגות חוררים על עצמם בפי כל. ניתן לחוש בפחד הרב של הפלסטינים מפניהם. בשעה שהם מעלים את שמם על שפתיהם, הימצאותם באזור, היד החופשית הניתנת להם על-ידי כוחות צה"ל, היא עבור הפליטים סיט מתמשך. סיבלם של הפלסטינים בולט לעין בכל עבר. בולט במיוחד הניגוד בין העזרה מושטת לאזרחי לבנון לשיקום הריסותיהם, ובין ההתעלמות המחלטת מגורלם המר של הפליטים. מלבד מעט מים ולחם, אין שילטונות צה"ל עושים עבורם דבר, למרות שמצבם הוא הגרוע ביותר.

מראשידיה ביקשנו לנסוע למחנה הפלי-טים עין-חילוה. השוכן ליד העיר צידון. אולם צה"ל אינו מתיר את הכניסה למחנה. ההרס עד היסוד. הסיבה הרישמית: במקום נמצאים פליט פצצות, המסכנות את ה-נכנסים.

האמת היא שצין-חילוה אינו קיים יותר. צה"ל מחק אותו מעל פני האדמה. אלפי הפליטים נפוצו לכל עבר. לטענת שילטונות צה"ל לא ידוע היכן הם נמצאים. אנחנו מצאנו כמה מישפחות מהמחנה בעיר צידון. הן מתגוררות מזה חודש וחצי בתוך חנויות פרוצות, שאליהן פלטו.

בתוך כל תונות כזאת מתגוררות שמונה עד עשר מישפחות, על נשיהן וילדיהן. גברים כימעט שאין שם כלל. הם כולם במעצר. הצפיפות והצחנה בתוך החנויות מחרידים. הנשים מבשלות את המזון, המסופק בקיצוב על-ידי אונר"א, בין השמיכות הפרוסות על הריצפה, שעלי-הן ישנים הילדים.

רבים מהילדים חולים, אך אמותיהן מספרות שבבתי-החולים מסרבים לטפל בהם משום שהם פלסטינים. יש די והותר פצועים וחולים, שהם אזרחים לבנונים. אלה זוכים לטיפול חים. הפליטים, שהם משוללי אזרחות, וגושאים תעודות שעליהן מצויין שבעליהן הם פלסטינים, נדרשים לשלם עבור הטיפול, מחוסר אמצעים הם נאלצים לוותר על כך. שילטונות צה"ל כלל אינם מתעניינים במצבם.

על יסוריהם של הפלסטינים אמר לי פליט בן 18, שלא הזדהה: „למדנו לסבול בכבוד ואנחנו מוכנים לגרוע ביותר. אבל שום דבר לא ישבור אותנו! אנחנו נתמיד במטרה עד שנזכה למדינה עצמאית, שבה נהיה חופשיים. כל הסבל שבעולם משתלם, כדי לזכות בכך.“

„אתם הציגונים בניתם את המדינה שלכם על חשבון חורבנם של הפלסטינים. אתם מסרבים להכיר בכך ואינכם מוכנים לאפשר גם לנו להגשים את זכויותינו הלאומיות. אנחנו איננו רוצים להשמידכם. ואפילו אם רצינו בכך - איננו מסוגלים. סבלנו מספיק ואיננו רוצים יותר מלחמה. האמינו לנו שאיננו רוצים יותר בקרבנות! כל מה שאנחנו רוצים זה להיות חופשיים ועצמ-איים כמו כל עם אחר.“

„חבל לי על ההורגים, הפצועים וההרס משיני הצדדים. עליכם להבין שלא תשיגו דבר אם תרדפו אותנו ותילחמו בנו. זה יימשך בלי סוף. עד שתהרגו את אחרון הפלסטינים. תחת זאת אתם יכולים לפתור את הבעיה על-ידי הסדר מדיני בדרכי שלום. זאת הדרך היחידה להשגת שקט, ביטחון ושלום באזור.“

„אם תהיו מוכנים להכיר בזכויותינו, ולאפשר לנו להקים מדינה עצמאית דמו-קרטית ביחד איתכם או לצד מדינת ישראל - אנחנו מושיטים לכם יד לשלום. אולם אם תסרבו, עליכם לדעת דבר אחד: אתם, היהודים, חכיתם 2000 שנה עד שתזרתם לארצכם. גם אנחנו מוכנים להכות 2000 שנה ויותר, אבל לעולם לא נשכח את המולדת. זיכרו זאת!“